13 Ιανουαρίου 2025

# Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος: Ο άνθρωπος των πολλών πατρίδων

/ Γενικά Θέματα

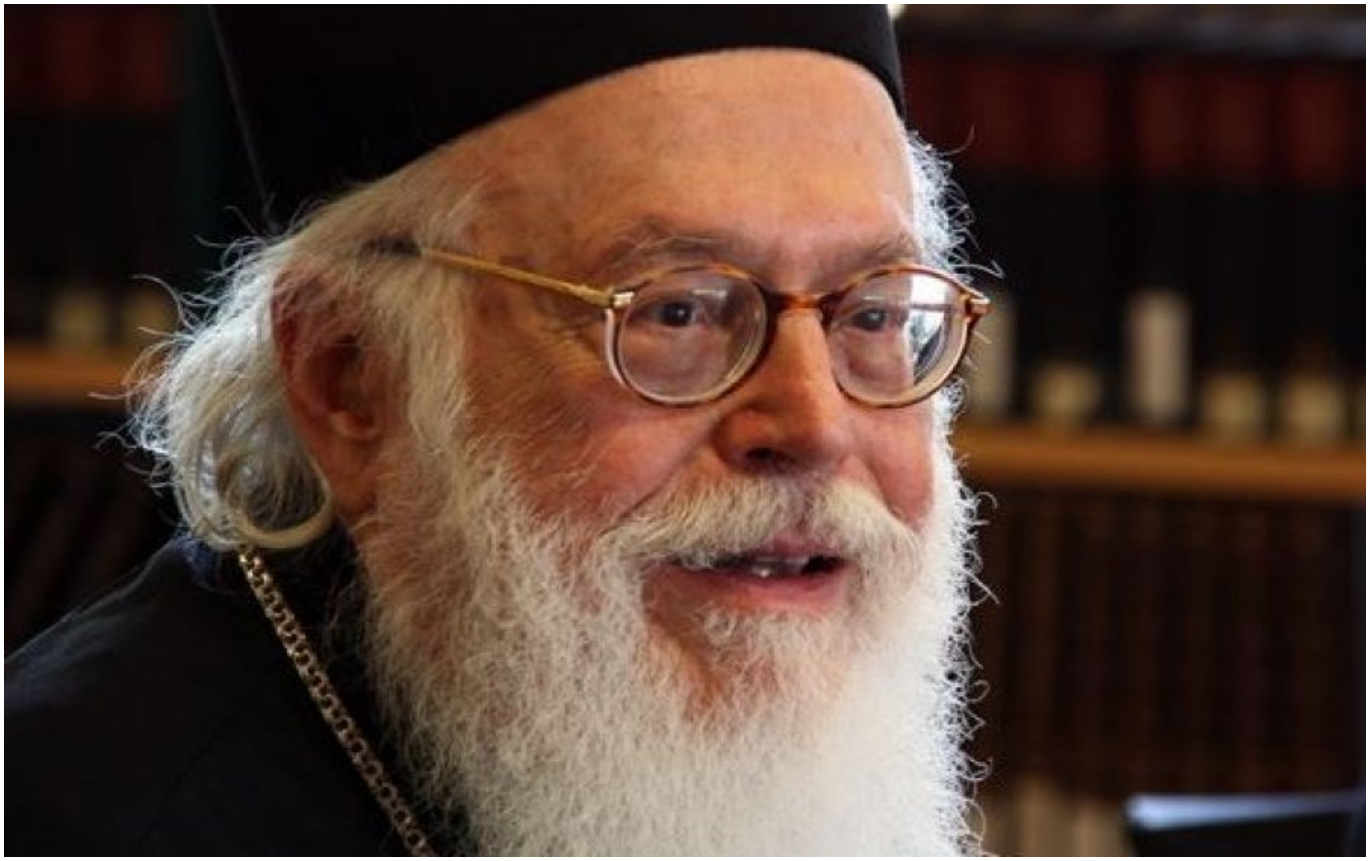

Από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος κ. Γεώργιο,
Καθηγητή στη Θεολογική Σχολή του Α.Π.Θ.

Πανελλήνια συγκίνηση προκαλεί η επιδείνωση της υγείας του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου. Πρόκειται για ένα πρόσωπο, για το οποίο όλοι έχουν να πουν έναν καλό λόγο, είτε είναι θρησκευόμενοι είτε όχι. Όλοι έχουν μια θετική άποψη, ακόμα και αν δεν γνωρίζουν επακριβώς το έργο του.

«Ο άνθρωπος των πολλών πατρίδων». Με αυτόν τον τίτλο κυκλοφόρησε το 2022 ένα βιβλίο στα Ιταλικά για τον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας Αναστάσιο (τίτλος πρωτοτύπου: AnastasiodiAlbania: Unuomodallemoltepatrie). Η έκδοση εντάχθηκε στη σειρά CieliApertiαπό τη Ρωμαιοκαθολική Αδελφότητα Αγίου Αιγιδίου (Comunità diSant’ Egidio) και τον Εκδοτικό Οίκο Morcelliana.Το βιβλίο προλογίζει ο

διακεκριμένος Καθηγητής Andrea Riccardi.

Η έκδοση του βιβλίου συνέπεσε με δύο σημαντικές επετείους: α) τη συμπλήρωση 50 ετών (Χρυσό Ιωβηλαίο) Αρχιερωσύνης του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου και β) τη συμπλήρωση 30 ετών από την εκλογή του ως Προκαθημένου της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αλβανίας.

Το περιεχόμενο του βιβλίου στηρίζεται ουσιαστικά σε μία εκτενή συζήτηση, σαν δημόσια “εξομολόγηση”, που είχε ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος με τον καθηγητήRobertoMorozzoDellaRocca, ιστορικό-ειδικό για θέματα Ανατολικής Ευρώπης, και τον κληρικό Δρ. Don Tummaso Opocher, πού ασχολείται με τη συνάντηση Καθολικισμού και Ανατολής. Η συζήτηση αυτή του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου χαρακτηρίζεται από ειλικρίνεια και αυθεντικότητα.

Το βιβλίο μεταφράστηκε στα Ελληνικά από τη Δρ. Σμαρώ Χρηστίδου και τη Δήμητρα Κούκουρα, Ομότιμη Καθηγήτρια του Α.Π.Θ. Εκδόθηκε το 2023 από την Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος με τίτλο: «Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος: Διάκονος Χριστού σε χώρες πολλές». Την έκδοση παρουσίασε ο Ιερέας π. Ηλίας Μάκος.

Η ζωή του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου αναδεικνύει την ιστορία ενός Επισκόπου που είναι σχεδόν μοναδικός στο Ορθόδοξο περιβάλλον. Μια προσωπική ιστορία που έθεσε υπό αμφισβήτηση την ταύτιση Ορθοδοξίας και έθνους. Πρόκειται για μια άποψη με την οποία ο Αναστάσιος συγκρούστηκε στη ζωή του. Την ξεπέρασε, όμως, ως Ιεραπόστολος, αναδεικνύοντας την οικουμενικότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος έθεσε υπό αμφισβήτηση μια εικόνα της Ορθοδοξίας ως Εκκλησίας «κλειστής», εγκλωβισμένης στα παραδοσιακά της όρια, ελάχιστα εμπλεκόμενης στο ευρύτερο περιβάλλον και στην αποστολή της στον κόσμο. Αναδείχθηκε σε μια μεγάλη, ασύγκριτη ιερατική μορφή της σύγχρονης Εκκλησίας, παρόλη την απλότητα της ζωής του, γεμάτης από σημαντικά επιτεύγματα και αβάστακτες δυσκολίες.

Σε αυτή τη συνομιλία ο ίδιος αφηγείται αρχικά τα πρώτα τριάντα χρόνια της ζωής του. Θυμάται με νοσταλγία τα δύσκολα παιδικά χρόνια, γεμάτα από τις στερήσεις της κατοχής, που, όμως, κοντά στον Χριστό είχαν ένα θαυμάσιο πνευματικό πλούτο.

Στη συνέχεια ξετυλίγει αναμνήσεις από τη δράση του, που ξεκινά το 1963, λαϊκός ακόμη θεολόγος, στην Εξωτερική Ιεραποστολή στην Αφρική. Το 1964 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και το 1969 Επίσκοπος Ανδρούσης. Λίγο αργότερα, το

1972 τοποθετήθηκε Γενικός Διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας της Ελλάδος, όπου εφάρμοσε πρωτοπόρες ιδέες και πρακτικές. Το 1976 εκλέχθηκε Καθηγητής για την Ιστορία Θρησκευμάτων στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ταυτόχρονα, υπηρετούσε ενεργά την Εξωτερική Ιεραποστολή: Τανζανία, Ουγκάντα, Κένυα. Η θητεία του σε όλες τις θέσεις διακονίας του χαρακτηρίστηκε από πρωτοπορία, καινοτομία, αυτογνωσία και υψηλή αίσθηση της ευθύνης. Παράλληλα, καταπολέμησε τον πνευματικό καρκίνο του εγωκεντρισμού.

Ένα ξεχωριστό κομμάτι για την τελευταία φάση της ζωής του ήταν η Αλβανία, όπου η καρδιά του ματώνει και συγχρόνως αναγεννιέται. Υπογραμμίζει ότι ήταν απρόσμενη η αποστολή του ως Πατριαρχικού Εξάρχου και κατόπιν η εκλογή του ως Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας. Στη συνέχεια, εξηγεί τις προσπάθειές του, διόλου εύκολες. Δεν παύει να συναντάσυνεχώς εμπόδια για την ανασυγκρότηση της Εκκλησίας της Αλβανίας, που το αθεϊστικό καθεστώς είχε στην κυριολεξία διαλύσει.

Οι συνομιλητές του, όπως δείχνουν οι ερωτήσεις τους, καθηλώνονται συναισθηματικά από τη φωτεινότητα και την ακτινοβολία αυτής της προσωπικότητας. Και όλο θέλουν να μαθαίνουν γι’ αυτόν. Για να πραγματώνει το έργο του, πολυδιάστατο και πολύπλευρο, χρειάζεται να γίνεται ένας διεθνής «ζητιάνος» της αγάπης.

Αναφερόμενος σε γενικότερα θέματα, εκφράζει την άποψή του για την οικουμενική κίνηση και την αναγκαιότητα να έχουμε έναν «διάλογο ζωής», συζητώντας θέματα για κοινή αντιμετώπιση, όπως κοινωνική δικαιοσύνη, παγκόσμια ειρήνη, περιβαλλοντικά προβλήματα, προκλήσεις της τεχνολογίας, φτώχεια, τρομοκρατία κ.ά. Πιστεύει ότι το σύνδρομο του φόβου στις διανθρώπινες και στις διαθρησκευτικές σχέσεις, μπορεί να εξουδετερωθεί με την πίστη στον Θεό της αγάπης και με την εφαρμογή της αγάπης στη ζωή. Αποδοκιμάζει τον εθνικισμό στην Εκκλησία: «όταν αισθάνεσαι τον πλησίον μόνο μέσα στα εθνικά όρια, σημαίνει ότι αρνείσαι και χάνεις την παγκοσμιότητα και καθολικότητα της Εκκλησίας», λέει χαρακτηριστικά.

Μέσα και από αυτή τη συνομιλία φαίνονται ξεκάθαρα οι ευλογημένες συνέπειες των προσπαθειών και πρωτοβουλιών του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου. Η ανθρώπινη, η ιεραποστολική και η ποιμαντική διάσταση της δράσης του οδηγούν στο να συνειδητοποιήσουν και να κατανοήσουν ο πιστός και ο άπιστος, ο θερμός και ο χλιαρός, ο μετέχων ενεργά ή παθητικά στη ζωή της Εκκλησίας, ότι ανήκουν στον καινούργιο κόσμο του Θεού, στον μεταμορφωμένο κόσμο.

Η αμφίδρομη πορεία του Αναστασίου, από τη θεωρία στην πράξη και από την

πράξη στη θεωρία, υποδηλώνει και αποτελεί δημιουργική στάση ζωής και διακονίας, αναδεικνύει την αρχιτεκτονική της ψυχής του, αλλά και μιαν αλήθεια βαθύτερη από τις πειραματικές αλήθειες. Μια ζώσα αλήθεια, στιγμιαία, απόλυτη και, ταυτόχρονα, αιώνια.

«Άνθρωπος των πολλών πατρίδων». Ασφαλώς, δεν πρόκειται για τον χαρακτηρισμό ενός ανθρώπου απάτριδος ή γυρολόγου. Ο Αναστάσιος έκανε πατρίδα του κάθε χώρα, κάθε τόπο, όπου διακόνησε. Κι αυτό, διότι η διακονία του έγινε με πίστη, με χαρά και με πάθος. Τα έδωσε όλα για τον Χριστό. Κι έτσι η διακονία του σε πολλές χώρες απέκτησε χριστοκεντρικό περιεχόμενο και οικουμενικό χαρακτήρα.

Σε κάθε τόπο που πήγαινε διακονούσε σαν να επρόκειτο να μείνει εκεί για όλη του τη ζωή, χωρίς να πιστεύει ότι κάποτε θα φύγει. Μέχρι που η Εκκλησία τον καλούσε σε έναν άλλο τόπο διακονίας και συχνά σε κάποια άλλη χώρα. Ειδικά στην Αλβανία κλήθηκε να διακονήσει σε ένα εντελώς «ξένο» περιβάλλον, πολλές φορές καθόλου φιλικό. Έτσι, ακριβώς, όλες οι χώρες απ’ όπου πέρασε έγιναν πατρίδες του. Κι ο ίδιος κατέστη πράγματι ο «άνθρωπος των πολλών πατρίδων».

Ο χαρακτηρισμός αυτός αποκτά μεγαλύτερη σημασία, διότι έρχεται ως συνέχεια ενός άλλου χαρακτηρισμού, που απέδωσε στον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας νωρίτερα ο RowanWilliams, Πριμάτος (Προκαθήμενος) της Αγγλικανικής Εκκλησίας, γράφοντας ότι ο Αναστάσιος αποτελεί «μαρτυρία των δώρων της Ανατολικής Εκκλησίας σε ολόκληρο τον Χριστιανικό κόσμο» αναγνωρίζοντας την προσφορά του στην Ανθρωπότητα και τον Χριστιανισμό (βλ. στο βιβλίο με τίτλο: «LookingEastinWinter. Contemporary Thought and the Eastern Christian Tradition» («Ατενίζοντας την Ανατολή μέσα στον Χειμώνα. Σύγχρονη Σκέψη και Ανατολική Χριστιανική Παράδοση»), έκδ. BloomsburyContinuum, 2021).

Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος: «μαρτυρία των δώρων της Ανατολικής Εκκλησίας σε ολόκληρο τον Χριστιανικό κόσμο», «άνθρωπος των πολλών πατρίδων» και «Διάκονος Χριστού σε χώρες πολλές». Χαρακτηρισμοί καθόλου τυχαίοι, μάλιστα δε όταν προέρχονται από μη Ορθοδόξους, γεγονός που αναδεικνύει το μέγεθος της προσωπικότητας ενός ανθρώπου που ξεπέρασε τα όρια της Ορθοδοξίας και μπόλιασε ολόκληρο τον Χριστιανικό κόσμο.

Δοξάζουμε τον Θεό για το πέρασμά του από αυτή τη ζωή !

Ευχαριστούμε τον ίδιο για τη διακονία του !

Προσευχόμαστε στον Κύριο για την υγεία του !

Ας έχουμε όλοι την ευχή του !